

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII., Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 23.

Sreda 21. marca 1928.

Leto III.

Borba za rusko olje.

Radi olja — petrolejskih vrelcev — je bilo na svetu že mnogo zaplet-
ljajev. Danes je olje ne samo znak
bogastva dežele, ki ga ima, ampak
pomeni tudi moč. Vprašanje je le,
kdo jo izbralja in poseduje.

Na prvem mestu v produkciji pe-
troleja so Zedinjene države. Imajo
ogromno avtomobilsko industrijo in
rabijo vsled tega več gasolina in olja,
kot katerakoli druga dežela na sve-
tu. Na drugem mestu v bogastvu olj-
nih vrelcev je republika Mehika; me-
hiško olje, in več ali manj tudi deže-
la sama, je pod nadvlado ameriške-
ga kapitalizma, predvsem ameriške
Standard Oil korporacije in Morga-
nove finančne (bančne) oligarhije.
Sedanjí ameriški poslanik v Mehiki
je bil preje v Morganovi službi.

Nekatere južno-ameriške repu-
blike imajo bogate oljne vrelce in v
mnogih jih oljni trust Zed. drav že
pridno izrablja. To je storil posebno
zato, da zniža produkcijo v Mehiki,
začasno seveda, da jo prisili v po-
pustljivost v prilog »ameriških inte-
sov«.

V produkciji petroleja imajo pr-
venstvo posebno sledeče dežele: Ze-
dinjene države, Mehika, Rusija, Ru-
munija, Poljska, razne kolonije, Ja-
ponska s Formozo itd. Prve tri imajo
v produkciji prvenstvo in so daleč
spredaj od drugih.

Novi vrelci pa izpodrivajo one,
ki so že deloma izčrpani in največ
novih je sedaj izrabljanih v južno-
ameriških republikah. V skoro vsaki
deželi je nekaj oljnih vrelcev in vse
si prizadevajo, da se osamosvoje na
oljnim trgu, ne toliko radi potreb
industrije, pač pa vsled »strategič-
nih« ozirov.

Eno najogromnejših oljnih virov
na evropskem in azijskem kontinen-
tu tvori današnja sovjetska Rusija.
Že Rusija pod carizmom je značila
žogo v tekmi za kontrolo nad njeni-
mi petrolejskimi viri. Ruska revolu-
cija je prejšnje lastnike razlastila,
prejšnje pogodbe razveljavila in ta-
ko so morale petrolejske veldružbe
iskati novih virov, da zadoste svoje-
mu trgu.

Na svetu sta dve oljni kombina-
ciji, ki se borita za prvenstvo in vr-
hovno posest nad produkcijo olja.
Prva je ameriška Standard Oil Com-
pany, ki je danes najmočnejša olj-
na družba ne samo v Zedinjenih dr-
žavah, ampak na vsem svetu. Njena
moč v politiki in diplomaciji, dasi
nevidna, je ogromna. Takozvani
»ameriški interesi«, ki jih varuje vla-
da Zedinjenih držav z vso svojo
močjo, niso mnogokrat nič drugega,
kakor interesi Rockefellerjeve fami-
lije — z drugimi besedami, interesi
ameriške Standard Oil kompanije.

Konkurenčno skupino Rockefeller-
jevemu trustu predstavlja Royal
Dutch Shell kompanija, katero kon-
trolira Anglija, oziroma angleška
vlada. Anglija je pomorska velesila
kot nobena druga držela na svetu.
Oziroma, bila je. Sedaj jo hočejo pre-
hiteti Zedinjene države in cilj bodo
tudi dosegle, ako resnično »hočejo«.
Tisti, ki bo kontroliral svetovno pro-
dukcijo olja, bo tudi prvi na morju,
prvi v avtomobilski industriji, prvi
v premoči nad svetom in njegova be-
seda bo odločilna. Železo, olje in pre-
mog so danes reči, ki deželi, katera
jih poseduje v zadostni meri, dajejo
premoč. To je, dajejo ji moč nad dru-
gimi, ki teh virov nimajo v zadostni

meri, ali pa ji njene narurne zaklade
kontrolirajo drugi v interesu kake
druge dežele. To sicer ni povsem
pravilno rečeno, kajti dežela kot ta-
ka ne odločuje, komu naj koristijo
njeni prirodni viri. Da se to dogaja,
ni krivo ljudstvo, ampak so krivi oni,
ki nad ljudstvom odločujejo. Navse-
zadnje pa je vendarle krivo samo
ljudstvo, ker dopušča, da razpolaga-
jo maloštevilni izvoljenci z njegovimi
bogastvi.

Shell kompanija je v službi impe-
rializma Velike Britanije. Standard
Oil ni le v službi imperializma Zedi-
njenih držav, ampak predstavlja
»ameriški imperializem«. Vse druge
oljne kompanije so eni ali drugi pod-
ložne.

Ko je Anglija po padcu delavske
vlade s preračunanimi intrigami pre-
kinila diplomatske stike z Rusijo, je
računala na pomoč organiziranega
kapitalizma. Standard Oil pa je ra-
čunala: Rusija mora v svojem inte-
resu izigravati razne oljne korpora-
cije eno proti drugi. Vprašanje je
edino to, katera bo izvojevala pr-
venstvo.

Ameriška vlada odklanja priznati
Sovjetsko Unijo, ker slednja ne »pri-
znava privatne lastnine«. Anglija je
Rusijo priznala, a potem z njo preki-
nila diplomatske stike, v veri, da jo
bo podprla diplomacija vseh kapita-
lističnih vlad. Zgodilo pa se je, da je
po ruskem olju planila kapitalistična
Amerika ter tako izdala razredne
interese angleškega kapitalizma. Na-
mesto, da bi kapitalistična vlada Ze-
dinjenih držav dala vso mogočo opo-
ro kapitalistični vladi Anglije v nje-
nem ekonomskem boju proti sovjets-
ki Rusiji, je dala v resnici le neko-
liko moralne opore, ob enem pa se je
poslužila prilžnosti, katero je izra-
bila Standard Oil. Angleži so se za-
čudili, ampak profit je profit. Ta ne
pozna načel, ne jezika, sploh ničesar
razun sebe.

Standard Oil in Royal Dutch se
borita za oljni trg v Indiji in v raznih
druhih deželah Evrope. Angleška di-
plomacija pomaga svoji kompaniji,
ameriška s svojim finančnim in di-
plomatičnim aparatom je na strani
Standard Oil. Tako je vojna v teku.
Sovjetska Rusija nima od nje ničesar
razun veselja vsled »kapitalistične
nesloge«. Standard Oil in Royal
Dutch sta znižali svojim produktom
na gotovih azijskih in evropskih tr-
gih, posebno v Indiji, ceno toliko, da
bosta obe ob mnogo milijonov. Raz-
liko bo končno plačalo vendarle
ljudstvo in — Sovjetska Rusija.

Kar se delavstvo iz te borbe za
kulisami lahko nauči, je to: Kapitali-
stični interesi niso enaki. Ne morejo
biti. Ali kadar nastopajo v borbi
proti delavstvu, tedaj so navadno
vselej enaki in nastopajo skupaj. Inte-
resi delavstva pa so v splošnem ved-
no enaki in zato je logično, da se bi
delavski razred boril skupaj za svo-
je skupne koristi. Če se še ne bojuje
v svoj prid kot bi se moral, je samo
njegova krivda. »Proletarec«.

Zobje čvrsti in beli, usta sveža
in lepa, to je uspeh zobne paste

„PEBECO“.

Socialistično delo za železničarje.

Govor s. Petejana ob priliki debate o budžetu ministrstva saobračaja v
Narodni skupščini dne 8. III. 1928.

(Nadaljevanje.)

Partija 6 govori o **avtomatskem
napredovanju železničarjev**, ki še
danes ni tako urejeno, kot bi moralo
biti. **Napredovanje v položajnih pla-
čah pa se vrši le po protekciji.** Nuj-
no je potrebno, da se pusti napre-
dovati v položaju vse, ki imajo
predpisano število let in čakajo se-
daj že leta in leta zama. Če se
hoče temu zadostiti, je potrebno ta
kredit povišati vsaj za 10 milijonov
dinarjev.

Partija 7 govori o **starostnem
in bolniškem zavarovanju železni-
škega osebja.** Tudi to zavarovanje
doslej še ni urejeno in ministrstvo
saobračaja krši vsako leto obsto-
ječe zakone, ker ne vplača v bol-
niški fond onega prispevka, kot ga
vplača osebje. Dolg države bolni-
škemu fondu znaša že 10 milijonov
dinarjev. Vodi se pa o tem taka
statistika, da tega dolga sploh ni
mogoče natančno ugotoviti. Letos
je predvidelo ministrstvo saobračaja
kot prispevek v bolniški fond le 5
milijonov dinarjev, dasi bi moral za
nastavljence, katerih prejemki zna-
šajo nad pol milijarde dinarjev,
predvideti 1 in pol odstotka, to je
7.500.000 dinarjev. S tem je ta naj-
važnejša socialna humanitarna in-
stitucija ogoljufana za 2 in pol mi-
lijona le pri nastavljenemu osebju.
**Cemu imamo zakon, ki predpisuje
dajatve, ako ministrstvo samo za-
kona ne izvršuje, ampak ga javno
tepta. Tako ministrstvo tudi nima
pravice zahtevati izvrševanje zaka-
nov od strani podrejenega osebja,
ker mu samo daje vzgled, kako se
pri nas zakoni spoštujejo. Enako —
lahko rečem — sramotno se po-
stopa z bolniškim zavarovanjem
delavstva, ker se letos niso pred-
videli za državni prispevek nikaki
posebni krediti, ampak so se ti pri-
spevki prevladali na delavske plače,
tako da bo faktično celoten pri-
spevek nosil delavec, ker mu bodo
vsled tega plače znižane, da bo
ostal upravi kredit za vplačila u-
pravnega prispevka v bolniški fond.**
Ker je predvidenih za delavske pla-
če 400 milijonov dinarjev, se mora
vstaviti poleg gornjih 7 in pol mi-
lijona še 3 odstotke od zneska delav-
skih plač, t. j. 12 milijonov dinarjev
ter mora torej ta postavka znašati
ne samo 5, ampak 20 mil. dinarjev.

Tudi partija 10, **potni stroški**, ne
bo odgovarjala zahtevam, kar jasno
dokazuje, da se je l. 1926/27 pora-
bilo 15 milijonov dinarjev, l. 1927/28
je bilo predvidenih 11 milijonov di-
narjev, kar je bilo premalo in se je
zahteval naknadni kredit v znesku
4 milijone dinarjev. Za letos pa je
predvideno samo 10 milijonov di-
narjev, vsled česar bodo trpeli v
prvi vrsti delavci, ker bodo morali
čakati zlasti pri progovnih sekcijah
po cel mesec na izplačilo bolniških
podpor, ker ne bo kredita, da bi jih
šel uradnik izplačati tekom meseca.

V partiji 11 je **kilometraž** z zne-
skom 48 milijonov dinarjev tudi
absolutno nezadostno dotirana, ker
predvideva isti znesek kakor lani.
Pripomniti moram, da ne dobi vla-
kospremno osebje nikake kilome-
traže za premikanje, ki znaša pri
tovornih vlakih v eni turi po 4, 5 in
še več ur. Nujno je torej potrebno,

da se za kilometražo odobri pri-
merno povišan kredit.

Partija 14 predvideva za plačo
delavcev v saobračalni in komer-
cialni postajni in skladiščni službi
40 milijonov dinarjev in je v tem
znesku že zapopaden državni pri-
spevek za bolniško blagajno in od-
škodnino za čezurno delo. Pripo-
minjam, da se je v l. 1926/27 glasom
obračunov porabilo za plače 74 mi-
lijonov dinarjev. Sedaj je izdan nov
pravilnik, ki predvideva plače z
ozirom na vrednost dinarja na trgu,
ter pričakujejo delavci povišanje
plač. Z ozirom na znižanje kredita
za celih 38 odstotkov od kredita v
l. 1926/27, ki je tedaj ravno zado-
stoval za redne plače, je jasno, da
se bodo delavske plače morale na-
pram plačam l. 1926/27 znižati za
38 odstotkov, oziroma da se bo mo-
rala izvesti redukcija temu odgo-
varjajočega števila delavcev.

Partija 15, ki predvideva **plače
progovnih delavcev** z zneskom 136
milijonov dinarjev, je tudi neza-
dostna, ker se je v l. 1926/27 za
delavce porabilo 170 milijonov di-
narjev. Lansko leto je delavstvo po-
čivalo 2 dni v tednu, plače so se re-
ducirale, posledica tega so razbite
proge in povečanje odstotka ne-
zgod, vsled česar se inozemstvo že
ogiblje naših prog. Letošnje leto bo
še hujše, ker primanjkuje za plače
progovnih delavcev celih 40 milij-
onov dinarjev.

V partiji 16 se predvideva za
delavske plače strojnega oddelka
100 milijonov dinarjev. Vso fiktiv-
nost te postavke dokazuje dejstvo,
da se je v l. 1926/27 porabilo za de-
lavske plače strojnega oddelka 156
milijonov dinarjev. Iz tega sledi, da
je letos predvideno celih 56 milij-
onov dinarjev premalo in posledica
tega bo, da se bodo morali dovoliti
milijonski naknadni krediti, ali pa
bodo popolnoma propadle naše ku-
rilnice in vojni park.

Partija 24 predvideva **kredite za
dolgove**, ki jih ima Ministrstvo sa-
obračaja. Tu se vidi skrajna reak-
cionarnost gospodov, ki so sestavili
proračun, ker ni predvidene niti
pare za izplačilo difference železni-
čarjem, katero dolguje uprava že 5
let, tudi ne odškodnina za nedobav-
ljeno službeno obleko, enako tudi
ne za znesek, ki ga dolguje mini-
strstvo saobračaja bolniški blagajni
železničarjev, kakor sem to že prej
omenil.

Partija 41 predvideva **stroške za
material in plače v delavnicah.** Le-
tos se je predvidelo skupno 243 mi-
lijonov dinarjev. V l. 1926/27 se je
porabilo 267 milijonov dinarjev ter
je takratni minister saobračaja za-
hteval, da bo mogel izvršiti najbolj
nujni program za l. 1927/28 znesek
350 milijonov dinarjev. Lansko leto
se mu je odobrilo 120 milijonov di-
narjev premalo in posledice tega
vidimo v naših zanemarjenih delav-
nicah, ki se ne modernizirajo in v
propadajočem voznem parku. Za
naše razmere je značilno, da se
kljub velikanski brezposelnosti le-
tos predvidi 85 milijonov dinarjev
za popravilo voznega parka v pri-
vatnih delavnicah, kjer se misli se-
veda v prvi vrsti na inozemske de-
lavnice. (Nadaljevanje sledi.)

Osemdesetletnica Komunističnega manifesta.

Osemdeset let nazaj so se množice Pariza pripravile ponovno k uporabi, da vržejo monarhijo in proglasijo republiko. Delavstvo je bilo v tej borbi v ospredju. Dne 23. februarja 1848 se je začela bitka.

Tega dne je prvič izšel v tiskani obliki »Komunistični manifest«, ki sta ga spisala Karl Marks in Friedrich Engels. Razlikoval se je od drugih apelov v tem, da je baziral na znanstvenih dognanjih razrednega boja, zato je bil »Komunistični manifest« ne samo apel, ampak dokument, ki je delavstvu pokazal vzroke hrib v obstoječi ekonomski uredbi in ob enem pota v — nov družabni red.

Od tedaj naprej gre socialistično gibanje navzgor. Prestalo je navale Bismarcka in Cavourja, Thiersa, kaiserjev in carjev, klerikalne reakcije in sil, ki jih poseduje kapitalizem.

Tisoče branilcev socialističnih

idej je dalo življenje za svoja načela na barikadah, tisoče jih je poginilo v ječah, a ideja, zapopadena v Marksovem-Engelsovem manifestu se je širila in dvigala.

Po osemdesetih letih je tudi reakcija spoznala, je kapitalizem spoznal in je klerikalizem izprevidel, da ne more iti proti toku. Zato ga zaježujejo s sprejemanjem točk iz socialističnega v svoje programe — propagirajo sodelovanje in prijateljstvo med delom in kapitalom, naglašajo, da je delavec koristen član družbe in še marsikaj, kar je bilo pred pol stoletjem še »veleizdajniško«.

Če bi si mogel ti, in tvoj znanec, in tvoj prijatelj priklicati v spomin nazmere vsaj v splošnem kot so bile osemdeset let nazaj, pa ne bi trdili, da je na svetu bilo vedno tako kakor je in da vedno tako tudi ostane.

(Po »New Leadru«.)

Proslava 60letnice Maksima Gorkega.

Slovensko delavstvo je zelo lepo in dostojno praznovalo šestdesetletnico velikega ruskega pisatelja, glasnika najbednejših in njihovih borb, Maksima Gorkega. V vseh večjih delavskih krajih so se vršile zelo dobro posečene proslave. V

Ljubljani

se je vršil Gorkijev večer z recitacijami iz njegovih del, ki je najlepše uspel. Uvodni govor je imel sodr. Bratko Kreft, sodrugi in sodružice so pa lepo recitirali srečno izbrane odlomke iz pisateljskih del Gorkega. O tej lepi proslavi bomo še pisali.

Maribor.

V soboto zvečer se je vršil pri nas zelo uspeli Gorkijev večer. Ude-

ležba najlepša. Govoril je o Maksimu Gorkemu, njegovem življenju in delu, njegovem pomenu za rusko in za svetovno literaturo sodr. Golouh, nakar so recitirale odlomke Gorkija sodružice Anica Nekovar, Tončka Lipoglavšek in sodr. Gmajner. Bil je lep večer, toplih občutkov in globokega občudovanja za delo Maksima Gorkega.

Studenci pri Mariboru.

Gorkijev večer je bil prav lep; delavstvo se je očitno mnogo zanimalo za velikega glasnika in pesnika bosjaške Rusije. Pevski zbor »Enakost« je uvodoma ubrano zapel dve pesmi, nakar je sodr. Klajčnik otvoril večer in podal besedo sodr. Golouhu, ki je predaval o delu in življenju Maksima Gorkega, o njegovi dobi in o pomenu njegove literature ter recitiral več odlomkov iz njegovih del. Ugajala je zlasti »pesem o sokolu«. Pevski zbor je nato spet lepo zapel, nakar se je razvil animiran družabni večer.

Ruše.

Tudi pri nas smo proslavili šestdesetletnico Gorkega. Za večer je vladalo živo zanimanje in navzoči so pozorno sledili predavanju sodruga Golouha o velikem glasniku in tolmaču nove Rusije, Rusije nižin, ki se je polagoma dvigala in uveljavljala. Recitiral je obenem odlomke iz Gorkijeve široke proze. Tako smo se tudi mi spomnili našega Maksima Gorkega.

Dnevne novice.

Revizija ustave. Če se prav ujemajo vesti, ki jih širijo listi opozicije in deloma tudi vladni, pride končno vendar do revizije ustave in se bo v smislu te revizije vršilo pomirjenje med posameznimi političnimi skupinami. Vprašanje je sedaj, ali bo res takšna, da bo uvaževala stremenje in potrebe širokih mas, ali bo pa samo delitev interesne sfere posameznih buržuaznih skupin. Srbska radikalna stranka se baje še vedno močno protivi taki in podobni razdelitvi ali reviziji. To je pač razumljivo, kajti prijetno je bilo dosedaj. Kakšna naj bo ta revizija, bomo pač kmalu videli.

Veliki zbor v Ljubljani ni prinesel nobenih velikih presenečenj. Udeležba je bila sicer ogromna, pričakovanih odločilnih izjav pa še ni bilo. Pa je bilo iz govorov obeh glavnih voditeljev Radića in Pribičevića razvidno, da se nekaj plete in da bo seljaško-demokratska opozicija tako ali tako prišla kmalu na zeleno vejo, to se pravi v vlado. Radić je zažugal tudi z eventualno zapustitvijo Beograda, in to ne samo za kratko dobo in je dodal, da ima koalicija v rezervi še druga močnejša sredstva, prenašati pa da se nočejo. To je bil opomin Beogradu. Iz tega zbora je razvidno, da je nekaj v zraku. Najbolj verjetno je, da se bo stvar končala z vstopom koalicije v vlado. Če jo bodo kasneje radikali znova tako ali tako izrinili z vlade, bomo kasneje poročali. Eno je pa gotovo, da ne morejo biti zbori take vrste vladi prav nič preveč všeč.

Budžet je še vedno na dnevnem redu parlamenta in koalicija je začela zadnje čase nekoliko popuščati v svoji borbi proti budžetu, ker so baje nekatere njene emandmane črtali. Vlada išče pač posojilo v tujini in ga bo težko dobila, če ne bo budžet vsaj za silo sprejet tudi od koalicije. Dosedanje koncesije koaliciji so pa presneto klaverne.

2 milijardi nebelegovanih izdatkov so imela posamezna ministrstva. To se pravi, da za ta denar živ krst ne ve, kam je šel. Tako je povedal Radić na shodu v Ljubljani. Imenitno gospodarstvo, ki mora zbrisati upanje doma in v tujini. Mi pa tudi vemo, kam je šel ves ta denar in z nami vsi, ki zasledujemo delo naših strank in naših vlad.

Tudi lakota je politika. Ob priliki parlamentarne debate o razdelitvi prehrane glavnim širim države se je izkazalo, da tudi ljudska lakota služi vladnim strankam v strankarske svrhe. Tam, kjer je radikalna stranka močnejša, tam so dali več, tudi če je bila lakota manjša. Tudi so mislili veliko-srbsko razpoloženi strankarji,

da mora biti lakota pri njih večja in so zato dali na ta lačni račun Srbiji več, prečamskim krajem pa manj. Tako se sedaj tepejo v parlamentu za prvenstvo v lakoti. Srbi pravijo, da to prvenstvo pripada njim, prečani pa, da pripada njim. Mi pa mislimo, da je gladu povsod dovolj!

Krasne socialne razmere. Iz Drvarja v Bosni smo dobili naslednji dopis: Tu se nahaja nov rudnik kame-nitega premoga, ki se ga je začelo kopati leta 1926. V tem rudniku se je lansko leto zgodila velika nesreča in to po neprevidnosti ravatelja rudnika, kjer so našli trije rudarji svojo smrt. Tu so tudi veliki neredi pri izplačevanju dnevnic. Rudarji ne dobe nikdar ob pravem času svojih plač. Ker je pa to zavlačevanje dosseglo že svoj višek, so vsi složno in disciplinarno stopili v dvodnevni protestni štrajk in sicer 10. in 11. marca 1928 in ga končali z uspehom, kakršnega so si želeli. Dobili so takoj svoj težko prislužen denar in dnevnice ob priliki stavke. Nesreča je tukaj sploh veliko, ne samo v rudniku, temveč tudi po tukajšnjih tovarnah. Posebno se odlikuje tovarna celuloze, kjer je pred par dnevi enega delavca prerezalo čez prsa ter je bil na mestu mrtev. Tukaj je vedno kaj novega, zato bi bilo potrebno, da se večkrat oglasimo, da opozorimo javnost na to zastrupljeno jamo, o kateri se nahaja več tisoč delavcev; za katere se pa nihče ne zmeni; kvečjemu takrat, kadar so kakšne volitve. Tedaj pridejo, da ogoljufajo delavce za glasove. Očividec.

750.000 delavcev in nameščencev je reklo: Ne! Avstrijska vlada je predložila svoj načrt za redukcijo zaščite najemnikov raznim korporacijam, da ga pretresejo ter izrečejo svoje mnenje o njem. Delavske zbornice ter strokovne organizacije, ki reprezentirajo 750.000 strokovno organiziranih delavcev ter nameščencev, so se enodušno izjavile proti redukciji zaščite. Značilno je, da so se našli tudi pristaši meščanskih strank, ki se upajo braniti zakon o zaščiti najemnikov. Gospod dr. Seipel bi naj le poskusil napraviti plebiscit ali pa še boljše razpisati nove volitve s parolo »Odprava zaščite najemnikov«, pa bi bil hitro konec njegove slave!

Zadružna založba v Ljubljani. S prvim marcem se je Zadružna založba preselila v lokal na Aleksandrovi cesti št. 7 in pričela s prodajo svojih knjig, ki jih je tekom zadnjih let založila. V zalogi se nahajajo med drugim: Jack London: **Železna peta I.** in II. knjiga, Lovro Kuhar: **Povesti**, Ch. Dickens: **Božična pesem v prozi**, Anton Krstan: **O delavskem in socialističnem gibanju na Slovenskem**,

Cenen nakup blaga

in k temu še znatne plačilne olajšave samo pri dobro znani tordki

L. ORNIK

Maribor, Koroška 9

Bogata izbira vsevrstnega tekstilnega blaga in vseh oblačilnih predmetov.

Vse kar kdo za obleči si želi
Pri ORNIKU na obroke lahko dobi.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih druš.

Pisateljev uvod.

Vsakdo, ki živi v današnji meščanski družbi, čuti njeno dekadenco; propadanje tistega razreda, ki je za časa francoske revolucije vodil množice v boju zoper srednjeveški fevdalizem. Buržuazija je danes v defenzivi. Braniti se mora pred novo, vstajajočo, vseopaljujočo silo proletarijata, ki kljub zatiranju s strani kapitalizma nosi v sebi zdravje in bodočnost vsega človeštva.

Tudi v takozvani slovenski-jugoslovanski družbi se kažejo znaki splošno propadajočega značaja. SHS-država je za našo rodoljubno avstrijsko-slovensko politiko izbruhnila ravno tako nenadoma, kakor je Avstrija propadla. Vojna, nacionalizem, klerikalizem, liberalizem — vse to je v svojem idejnem propadanju globoko zaseglo v vse plasti našega naroda. In nihče še danes ne slutiti, kako globoko tli v duši preprostega človeka tih odpor, ki čaka prave besede in dejanja.

Posledice teh razmer sem skušal pokazati v pričujočem romanu na mladini. Na tisti mladini, o kateri govore in pišejo narodni gospodje, da je bodočnost naroda, ker skušajo vzgojiti v njej svojega vernega hlapca. Marsikaj zanimivega, važnega, se skriva v mladini, ki je rastla med vojno in po prevratu. Vojna je dahnila vanjo s svojo krvavo, rabeljsko dušo, da ji je bila mladost oskrunjena in ubita. Otroci so doživljali nerazumljive dogodke, ki pa so ostali v spominu. V nekem podzavestnem življenju žive dalje in marsikogar so že poslali v smrt. Vseobči nesmisel, laž, hinavstvo, koristolov-

stvo in kolikor je vseh tistih oboževanih čednosti našega javnega in privatnega življenja, ubijajo in tirajo v samomor marsikaterega čustvenega človeka.

Vse naše kulturno-politično življenje je ena sama velika gnojnica, v kateri se kopljejo, psujejo »narodovi predstavniki«. Nič zato. Da bi se le kmalu utopili in do onemolosti načofali te gnojnice, ki je produkt njihovega delovanja. Boriijo se pravzaprav že na življenje in smrt. Nobena reformacija jim ne pomaža trajno ničesar. Vsaka reformacija je deformacija, samo trenutna defenziva že majajonevega, kar je zdravo, čisto in življenja zmožno, življenja vredno. In prihaja. Iz nižin, iz zatiranih množic fabrik in rudnikov prihaja . . .

V slovenski literaturi zadnjih let je navada, da se o vsakdanjih pojavih življenja ne piše in to radi tega, ker je baje umetnost nekaj vzvišenega, nadživljenskega. Zato pa tudi prevladuje v njej nadzemske smrdeče mrtvilo . . . Meni je za življenje, za tisto vsakdanje življenje, ki se v resnici živi in ki je danes tako, da ga je treba razgaliti, razkrinkati.

Če je o čem težko pisati, je to o mladem človeku, o bitju, ki je v stalnem, velikokrat si nasprotujočem gibanju. Sam sem živel tako življenje, sam bil član takega kluba, kakor je v romanu klub »Človek mrtvaških lobanj«. Marsikaj se bo zdelo neverjetno, nepristno, toda zgodilo se je. In se še dogaja. Zakaj, življenska resničnost me je vodila pri pisanju tega dela. Povdarjam to radi tega, ker se veliko poglavij suče tudi okrog ljubavnega, spolnega življenja mladih ljudi. Zakaj v letih, ko preheja otrok v fanta ali dekle, se izvrši v njem

toliko duševnih procesov, toliko zločinov s strani oficijelne vzgoje. Za vse to — obtožujem . . .

Vidite, takrat bodo zapiski kakor so Vaši, potrebni in bodo marsikomur služili kot material, samo da so odkritosrečni, naj si bodo sicer še tako kaotični in slučajni. V njih se bodo ohranile vsaj nekatere resnične poteze, iz katerih se bo lahko spoznalo, kaj vse se je skrivalo v srcu marsikaterega mladega človeka iz tiste kaotične dobe. Resnično, nikakor nepotrebno sporočilo, zakaj, iz mladih ljudi vzrastejo generacije. Dostojevski.

»To kroniko sem spisoval samo radi tega, da bi bila pomnik vsega tistega, kar se je dogajalo med nami. Kako smo čutili, kako iskali, kako trpeli. In kadar smo sovražili, smo sovražili iz vse duše, ki se je ranjena, ker ni našla tiste ljubezni in tistega odziva v ljudeh, ki bi ga rada, začela upirati. Zaradi ljubezni, ki je bila v nas, smo sovražili.

Vem, da gledajo vsi veliki gospodje, očaki in pismouki, z omalovaževanjem na mladega človeka, kakor smo bili mi. Nihče od tistih se ni zavedal in se ne zaveda še danes, kako tenkočutna je notranjost v teh letih. Kako zabrni duša ob najmanjšem dotiklaju, kako globoko zakrvavi srce ob vsakem sunku. Dovolj je bilo vzroka za to, zakaj sunki so bili težki, noži ostri in globokorezni, ljudje pa kakor brez vsake ljubezni do svojega bližnjega. Ljubezni pa je nekaj najvišjega in najlepšega in kadar je ni najti mlademu človeku, mu je smrt blizu. In ravno zato, da bi vsi videli, spoznali nekoč, kam je šlo naše in njih življenje, kam je šla naša mladost, sem pisal z gnevom in s krvjo mladega človeka te bežne zapiske. Protest, vseupirajoč odpor je v njih, ker je bil v nas vseh.

A. Kristan: V Ameriko in po Ameriki, Abditus: Idejni predhodnik našnjega socializma in komunizma, Miroslav Krleža: Golgota in M. Berov: Karl Mark, njegovo življenje in nauk. — Delavci! Sodrugi! Naročajte proletarske knjige in jih čitajte! Širite dobre proletarske knjige in socialistično literaturo! Čim več soc. knjig, tem več izobrazbe; čim več social. izobrazbe tem lažji delavski boj proti meščanstvu in proti kapitalizmu.

Naš nov podlistek!

Z današnjo številko smo začeli priobčevati roman mladega slovenskega pisatelja Leona Sile (pseudonim) »Človek mrtvaških lobanj«. Pisatelj nam v svojem delu razgali vzgojni sistem našega meščanstva in njega posledice pri mladini. Vojna, prevrat, politično strankarstvo, nerazumevanje, zastarelost vzgojiteljev itd., vse to nam pokaže v realistični luči. Središče romana tvorijo literarni krožek »Človek mrtvaških lobanj«. Člani tega kluba, mladi študentje, doživijo vso laž in hinavstvo liberalnega kakor klerikalnega rodoljubarstva, profesorjev, direktorjev itd. Da si rešijo mladost, iščejo izhode iz tega življenja. Večina jih propade, ker ne more najti opore, ki bi jih vzdržala pri življenju. Samomori, oskrnjevanje, spolne zablode, vse, kar se danes tako močno širi med mladino, razgrinja pisatelj z brezobzirno roko kot posledico meščanskih družabnih razmer. Edini kronist kluba, Leo Vuk, maturant, se reši pred smrtjo radi tihe slutnje. In ta tiha, podzavestna slutnja je borba proletarijata.

Sodrugi! Sodrugiče! Poziv!

Za proslavo 1. maja nameravamo uprizoriti R. Golouhovo »Krizo«, prvo slovenske kolektivno dramo. V njej nastopi kot glavni junak boreča se množica proletarijata. Zato potrebujemo še najmanj 20 sodrugin in sodrugič, ki bi pri uprizoritvi sodelovali. Pozivamo vsakogar, ki ima veselje do dramatike, da se nemudoma javi v pisarni »Svobode«, Marksov trg št. 2, II. nadstropje. Pričakujemo številnega odziva! Delu čast in oblast! To je osnovna misel, ki preveva dramo. Njena uprizoritev bo najlepša manifestacija proletarske misli! Zato se javite takoj k sodelovanju!

Za Del. oder: Bratko Kreft.

Vestnik »Svobode«.

Maksima Gorkega 60-letnico proslavi »Svoboda« Vič v soboto, dne 24. marca ob pol 8. uri zvečer v Zadržnem domu po sledečem sporedu: 1. Književnik Bratko Kreft predava o življenju in delu Gorkega. 2. Recitacije iz dela Gorkega: a) Odloemek iz romana »Mati« (Franja Klinčeva); b) »Nekdaj v jeseni« (Berkopce); c) »Od kod so modre iskre po stopi« (Seško); d) »Pesem o sokolu« (Bitežnik Stanko). Za vstopnino se bodo prodajali rdeči nageljčki. — 24. marca vsi Vičani na to proslavo!

Maribor.

Spored slavnosti mednarodnega ženskega dneva v Mariboru, kateri se bo vršil v nedeljo, dne 25. marca t. l. v Gambrovi dvorani ob 3. uri popoldne: 1. Godba žel. del. in uslužb.: »Marsellaise«. 2. Skupen pevski zbor »Svobode«, Pevski zbor pekov, »Krilato kolo«. 3. »Pesem dela«. 4. Deklamacija DTE »Svoboda«. 5. Deklamacija »Am Webstuhl«. 6. Recitacija. 7. Slavnostni govor. 8. Deklamacija DTE »Svoboda«. 9. Kampfiesruf. 10. Skupni pevski zbor: »Slava delu«. 11. Godba žel. del. in uslužb.: »Internacionala«. — Ženska sekcija kraj. org. SSJ Maribor.

Pri Borzi dela dobijo delo: 14 blapcev, 24 viničarjev, 3 vrtnarji, 1 blapcar, 3 krojači, 1 natakari, 1 fotografa, 4 železostružarji za tovarne vagonov, 3 mizarji za tovarno vagonov, 2 delavca za barvanje porcelana, 2 delavca za pripravljanje perja za postelje, več vajencev (slikarske, pe-

kovske, kleparske, kovaške in mizarjske obrti), kakor tudi 3 kmečke dekletke, 4 kuharice, 4 služkinje, 1 kuharica k orožnikom, 2 vzgojiteljici, 1 varuška, 2 likalki, 2 štikarici, 1 pisarica, 1 sobarica, 1 kuharica za močnate jedi za letovišče.

Celje.

V soboto, 24. t. m. se bo vršilo člansko zborovanje kraj. pol. organizacije SSJ za Celje in okolico s pričetkom ob pol 8. uri zvečer v gostilni »Jugoslovan« v Gaberju. Sodrugi opozarjamo na to; posebnih vabil ne bomo pošiljali in naj one sodrugi, ki bi mogoče to notico prezrli, osebno obvestijo, da se naj sestanka gotovo udeležijo!

Rekrutovanje. Kakor je vsako leto običajno, tako so tudi letos napolnili rekrutje Celje; prihajajo, da služijo za blagor očetnjave. Prihajajo ovenčani, nekateri vriskajo, nekateri se pijani guncajo po cestah, drugi gledajo besno v beli dan. »Holadri — holadro...« se sliši po ulicah; tu intam besno metanje kovčkov ob tla... za blagor očetnjave. — Naenkrat pa se pojavi skupina fantov, nič kričanja, nič holadri, holadro, mirno korakajo, kot da niso prišli k vojakom. Zavijejo v Kralja Petra cesto in iz njih grl se oglasi mirna, ubrana, a jasna pesem: »Hajd socialisti v vrste smelo...« Celjane osupne ta mirna in odločna pesem naših fantov, brez vpitja, brez guncanja! Vse hiti na ulico in jih motri. Oni so mirni, ne veseli in ne žalostni, zavedni delavski fantje, ki so napravili na Celjane najlepši vtis. Čast jim!

In še ena slika. Bil je fant, nacionalist, nosil je črno zastavo z mrtvaško glavo in vpil po Celju: »Bombe bacaj (meči) na vse strane!... Hura! Hura-a-a! In pozvan je k vojakom, da »baca bombe na vse strane« za blagor nacije in očetnjave... In on... on je sedel v kot in je zatulil, tulil je, da se je celo nam smilil in se držal za krilo... (menda za blagor očetnjave). — Ubogi »nacionalist«, kako se nam smili! Pa bi mar tudi takrat, ko si nosil črno zastavo in tulil »Bombe bacaj...« sedel za peč in se držal za krilo... »Bombe bacaj na vse strane«, da, bombe, ampak take, ki ti lijejo iz oči!

Ptuj.

Četrta seja občinskega sveta se je vršila v petek, dne 16. marca. Na dnevnem redu je bilo čitanje zapisnikov prvih treh sej, volitev odsekov za kuratorij dijaškega doma ter ubožni odsek. K prvi točki so demokrati ugovarjali zaradi tega, ker pri zapri-segi župana ni bila zastopana večina, češ, da je bila seja neveljavna ter bi se moralo postopati tako, kakor se je postopalo jeseni, to je, da bi se zaradi tega moral občinski svet razpustiti. Župan je gospode poučil, da to ni bila pravzaprav seja, ampak samo slovesna inštalacija župana ter to ne pride v takem smislu v poštev, kakor si gospodje razlagajo. Nato se je prešlo k volitvi odsekov ter je bil iz našega kluba izvoljen za kuratorij dijaškega doma s. Šegula, v ubožni odsek pa s. Gabriel. Pri tretji točki, raznoterosti, smo spravili zopet na tapet resolucijo glede podaljšanja stanovanjskega zakona, S. Šegula in s. Mar sta obširno poročala o zadevi; tudi drugi občinski svetniki so uvideli nujnost ter je bila resolucija sprejeta brez vsakega zadržka. V tajni seji se je nato razpravljalo o nastavitvi uradnega vodje. Ker dobi mesto nazaj avtonomijo in ker je bilo doslej poslovanje ravno zaradi pomanjkanja uradnega vodje, ki bi nosil vso odgovornost, defektno in so vsled tega nastale znane komplikacije skoraj v vseh oddelkih občinskega gospodarstva, se je priznala nujnost tej zadevi in se je sklenilo, da se uradni vodja nastavi. Izmed treh kompetentov je bil sprejet G. Zavadlal, srezki tajnik, odlično kvalificiran uradni srezkega poglavarstva v Ptuj, ki je bil tudi preje gerent. Od novega uradnega vodje pričakuje občinski svet, kakor vse občinstvo, da bo tudi v tej funkciji tako agilen in nepristranski, kakor je bil poznan

Razumna uporaba.

Če želite »RADION« popolnoma izkoristiti, pazite, kako ga uporabljate. Ne pozabite na prvo pravilo: »RADION« treba raztopiti v mrzli vodi.

Le tako razvija »RADION« vso svojo moč in pere zares »sam«.

To pravilo je sicer enostavno, toda ravno zato ne smete pozabiti

»RADION«
v mrzli vodi raztopiti!

doslej. — Dalje se je razpravljalo o občinskem poslovanju in statutu, ki sta še oba samo v nemških izvodih na razpolago. Sklenilo se je oba prestaviti v slovenščino, poslovnik pa tudi nekoliko prilagoditi novim potrebam in razmeram.

Grozne razmere so zavladale med prodajalci monopolov, tobaka in cigaret. Trafikantom se je dostavila okrožnica, da morajo imeti lokale odprte sedaj od 6. ure zjutraj do 9. ure zvečer. Torej nepretrgoma kar 15 ur. To je sigurno rekord, kakor ga niti rekordna Amerika ne napravi. Razumljivo je, da so vsi trafikanti konsternirani. Posebno oni, ki imajo trafike v predmestjih, kjer ne gre po 6. uri zvečer ali pred 8. uro zjutraj živa duša mimo. To je naravnost trpinčenje in napravljanje nepotrebnih stroškov. Najprej se jim reducira odstotke na 3, nato pa se jim za »proti-uslugo« podaljša delovnik. Tudi je to razdeljeno neenakomerno. Na primer trafikant, ki ima še kak drug obrtni list za trgovino, sme zapreti že preje, glavna tobačna zaloga, ki prodaja tudi na drobno, ima odprto kakor navadno do 6. ure zvečer. Je torej dvojna mera, kar meji navadno na sekaturu. Trafikantom bi bila pač nujno potrebna strokovna organizacija, ki bi izvajala to, kar imajo delavci v svojem zakonu o zaščiti vsaj — na papirju. Znak, kako zna država sama svoje zakone spoštovati...

Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda«, podružnica Ptuj, sklicuje za nedeljo dne 25. marca t. m. ob 9. uri dop. pri Pošti svoj redni občni zbor. Dnevni red: 1. Poročilo starega odbora in posameznih odsekov. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. Vabi se vse člane, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. — F. Gabriel, t. č. predsednik.

Šiška.

Prihodnje predavanje »Svobode« se bo vršilo zopet v sredo, kakor v bodoče sploh. Predava sodrug Fr. Koren o temi: »Zakaj so nam potrebne organizacije.« — Sodrugi in sodrugiče! Prvo predavanje, na katerem je predaval s. Jos. Kopač, je bilo zelo posečeno. Pokažite od predavanja do predavanja več zanimanja in resnosti. — Potrebno se nam zdi, da tudi povemo, zakaj smo uvedli omenjeno predavanje. Zato, ker vidimo delavstvo razbito, izmозgano, do skrajnosti zatirano in vsled vednega beganja — za samobrambo nezmogo. Hočemo potom pouka do nezmogo, da je rešitev le v delavskem pokretu, in da je potom poučevanja mogoče zbirati delavstvo v naše kulturne, strokovne, gospodarske in politične organizacije, da je v vzgojenim in discipliniranim delavstvu mogoče organizirati močne kadre proti sedanjim izmoz-

gavalcem in zatiralcem ter se tako približati svojemu končnemu cilju — osvobojenju proletariata. Zato na plan! Vsi na predavanja!

Trbovlje.

Mladina je naš up, je naša bodočnost! To je danes geslo naših buržujev in kapitalistov, ki hočejo, da bi bila njihova mladina takšna, kakršni so oni sami, nemoralni, oderuhi, krivičnejši. Tudi nam bi morala biti naša mladina naš up in naša bodočnost — da bi ne bilo drugače z njo! Delavska mladina je pokvarjena, pokvaril jo je kapitalistični razred s svojo zgodo je kapitalistični razred s vojo vzgojem.

Naj bo vsem ljudem znano, kaj se godi z delavsko mladino in kaj se je zgodilo te dni v Trbovljah. Ni pa s tem rečeno, da je vsa mladina takšna. Redki so, zelo redki, ki so značajni in pošteno delavci. In teh malo, kolikor jih je, ti so pionirji nove bodočnosti in našega svetlega upanja.

Kdor brani resnico, naj molči? Pošten človek, ki vidi laž in pokvarjenost, naj jo prikriva? Ne, na dan ž njo!

Fakt je sledeči: Nekaj dobro poznanih fantov, ki so bili nekaj časa, nekateri tudi v zadnjem času, v proletarskih vrstah v »Svobodi«, je sedaj pristopilo k Sokolu. Zakaj? Najbrže zato, ker so se zbal žrtve za delavski pokret in mislijo, da se jim bo boljše godilo, če bodo služili buržuaziji, ki jih bo izkoriščala, kakor jih izkorišča sedaj, le da jim bo od časa do časa vrgla pesek v oči v obliki lahke službe. Ali kaj so s tem ti ljudje storili? Izdali so proletariata, pustili so ga na cedilu, nočejo se več z njim bojevati za svoj in njihov boljši položaj.

Bo li pošten in značajan proletarec kedaj storil kaj takega? Nikdar ne!

To je greh, ki jim ne bo nikdar odpuščen, dokler se ne povrnejo tja, kamor spadajo, da se borijo s tistimi, ki se pošteno bore za svoj kruh, za svoj obstoj in za svojo in vseh proletarcev boljšo bodočnost!

Proletarski literarno-umetniški večer se je vršil v soboto v dvorani g. A. Forte na Vodah. Udeležba je bila precejšnja. Uvodni govor o proletarski razredni umetnosti, ki pa mora biti tendenčna, je govoril mlad akademik-literat sodrug Ludvik Merzel. V svojem govoru je naglašal, da meščanska literatura in umetnost propada, pojavljajo se vsepovsod začetki novega gibanja, nove dobe, ki bo preobrazila človeško družbo tudi v umetnosti. Buržuazna umetnost je reakcionarna, izčrpana, nima več sile in moči; nova, mlajša umetnost je proletarska, ki pridobiva tal in bo zmagała s svojo silno idejo. Recitirala sta svoje pesmi mlada rudarja pro-

letarca sodruha Francé Kozar in Tone Savojic. Zela sta za svoja predvajanja tudi odobravanje. Kozar je močan pesnik, Savojic raste; oba prideta po začrtani poti do uspešnega cilja.

Občinski proračun za leto 1928 je potrjen od finančnega ministrstva brez posebnega črtanja raznih postavk. Trboveljska premogokopna družba, ki je vložila proti občinskemu proračunu velik ugovor, je popolnoma propadla.

»**Jutranja molitev**« je naslov 5-dejanski drami, ki je delo mladega delavca iz Jesenic. Vprizorila je to dramo jeseniška »Svoboda« v Delavskem domu v nedeljo, dne 18. marca. Delo ni plehko, posamezne scene so zelo napete in zanimive, le tu in tam je pa vendar še vse preveč nekega čudnega idealizma, kar nima zveze z resničnim življenjem. V splošnem je pa bila publika s to predstavo zelo zadovoljna in Jeseničanom jako hvaležna.

Ruše.

Dolgo so naši sijajni politiki in umetni občinski gospodarji čepeli za grmom ter intrigirali na skrivaj proti socialistični listi ter krpali svojo polomijo; končno so se vendar odločili, povedati svojo umetnost v lističu »Domovina« in »Slov. Gospodarju«. Priporočujejo bajke iz preteklosti, na katere se ne bi niti izplačalo odgovoriti, če bi ne bil iz tistih vrstic razviden program teh ljudi in če bi ne bilo v njih polno potikanj in pozivov na oblast in na duševni teror s strani naših delodajalcev. »Kar devet socijev ste izvolili, neumneži«, pravijo v svojih listih; »zunaj se ne poznajo občinskega dela, zato mora delavstvo premisliti, koga bo v bodoče volilo.« Naj vzame to delavstvo v pretres velikodušno delo demokratev in klerikalcev, tridesetletno pogodbo za elektriko, ki je danes v breme vsakemu vaščanu, ker ta gospod po mili volji navija cene na luči, ki niso baš prvovrstne. Zidava šole, ki že pred vojno ni zadostovala za vse šolarje, kar zahteva danes ponovnih žrtev pri dražjem zidanju. Odpravljanje zdravnikov-specijalistov,

kar najbolj občuti danes delavstvo. Pečat jim dajejo še sijajno zgrajene ceste, da se lahko človek na sredi vasi v blatu utopi; v novejšem času podpore višjim uradnikom za šolanje otrok, delavcem pa nič. Nekdo se v »Slov. Gospodarju« celo košati z gospodarsko sposobnostjo, ne pove pa nič o ropanju denarja in prostora ubožnega sklada ruške občine za svoje partizane (takemu gospodarstvu bo delavstvo skoro napravilo konec!). Zato si bo delavstvo res premislilo, koga naj voli pri občinskih volitvah, ki so zaradi žeganja na dan 25. marca zopet prestavljene na 1. april! Oni pravijo, da to pot ne bo nihče volil socialistov, ker oni niso socialisti, ker nočejo slepo slediti demokratom in klerikalcem, da ne bo nihče volil domačinov, ki niso domačini, ker nočejo podpirati ruške vaške buržuazije, ker so le od danes do jutri tukaj, saj bo unija skoro vse požrla, ali pa vsaj denuncirala. Saj je ta praksa že znana. Delavstvo bo plavalo v medu in mleku, ko se nas bodo rešili. No, pa mi mislimo, da bo vendar obveljala volja delavstva in da se bo to delavstvo tudi 1. aprila glasovalo, kakor ono hoče in ne kakor hočejo tisti, ki tako pišejo. Zato bo 1. april za druge in ne za nas! Rušan.

Velenje.

Dne 11. marca 1928 se je vršil lepo obiskan shod ali zaupniški sestanek, kakor je to imenoval g. Martinšek, sklicatelj tega zborovanja, kateremu je tudi predsedoval. Dnevni red je bil: Poročilo delegatov o konferenci delavskih zaupnikov iz Trbovelj; čitanje pravilnika za brezposelne podpore; zidanje stanovanj; ustanovitev aprovizacije in povišanje prispevkov za II. rudniško skupino; ustanovitev borze dela v Trbovljah in razno. Po prečitaniu dnevnega reda je g. Polanc predlagal, naj se voli zapisnikarja, ker se ne zanese več na g. Martinška, češ, da se ne drži sklepov. Sodr. Valenčak je nato predlagal za zapisnikarja soodr. Uleta, ki je bil soglasno izvoljen. G. Martinšek je pričel s poročilom o konferenci. Čital nam je pravila in vse, kar

je bilo na konferenci. Povedati bi moral, čigava bi bila zasluga, če bi se toliko odtrgovalo za skupino, kakor nekateri hočejo. Seveda, navedel nam je tudi, koliko bo zaslužil predsednik, tajnik in blagajnik; tako bo šlo vse lepo v Velenju. Že imamo prostor za Konzum, za mesarijo sicer še ne; to se bo pa pozneje uredilo. Kako veseli smo bili, ko smo slišali, kakšni dobri časi se nam bližajo, ali žalibog, najbrže ne za nas, ampak za bernočevce, ker je drugače zelo pri kraju. Mislili smo, zdaj se pa vendar pride iz Velenja, iz bednega rudarskega življenja v dolino, kjer se cedi mleko in med. Le da so se slišali med poročilom g. Martinška precej ostri klici, tako da je moral večkrat prenehati. Medklici so se glasili: »Nič si ne pustimo odtrgovati od našega zaslužka, mi sami potrebujemo brezposelno podporo, ker že štiri leta sihtje »fajramo«! Zopet je drugi trdil: »Nihče ni upravičen, da vzame od mojega zaslužka nekaj, a kar se mene ni vprašalo!« Zopet tretji je zaklical: »Brigajte se raje, da se zboljša naš bedni položaj. 4 leta »fajramo« po 2 šiti na teden, včasih še celo 3; nam je treba brezposelne podpore, ne pa, da se nam odtegne iz kuverte še zadnji krajcer in še celo za bernočevce!«

Po dolgem prerekanju je dobil besedo soodr. Valenčak, ki je pojasnil dolžnost in pravice delavskih zaupnikov, ki morajo delati vedno roko v roki z delavstvom, da se izboljša delavski položaj. Za vsako spremembo je potrebno, da se delavstvo popreje obvesti in se mora dobiti za spremembe vsaj dvetretjinsko večino. Ako te ni, nimajo pravice spreminjati stvari, posebno takšne ne, ki so na škodo delavcev. Nihče nima pravice do našega zaslužka. Kar zaslužimo, s tem imamo pravico, da sami razpolagamo.

Ko je prišel predlog na glasovanje, so vsi navzoči glasovali proti, zato je predlog neveljaven. Nismo proti uvedbi brezposelne podpore, ali zato morajo najprej prispevati podjetniki in država, nato šele delavstvo. Volitve naj se izvedejo na podlagi zakona o zaščiti delavcev, do

česar smo upravičeni glasom Pravilnika in tudi delavske pogodbe, ki predvideva izvolitev zaupnikov po zakonu.

Delavci! Vaša dolžnost je, da se združite in si izboljšate vaš položaj! Nato je dobil soodr. Salesnik besedo, ki je poročal o II. rudarski skupini. Povdarjal le, da ta skupina spada že zdavnaj v staro železo, da je že on sam bil parkrat na cesti zato, ker se je potegnil za delavske pravice in končal s pozivom, naj se delavci borijo za izboljšanje. Nato je dobil besedo g. Polanc in je poročal nekoliko o konferenci iz Trbovelj in čital, kako imajo urejeno brezposelno zavarovanje v drugih državah, da je to tudi pri nas potrebno, da se tako uvede, kakor imajo druge države. Nato je prečital g. Stanberger resolucijo, ki se glasi:

»Delavstvo, zbrano na današnjem zborovanju, odklanja sklep, ki so ga napravili v Trbovljah dne 4. marca 1928. Mi ne moremo plačati nobenega povišanja ter nam ga nihče ne sme odtegniti. Tistim zaupnikom, ki so glasovali za povišanje, se izreka nezaupnica; naj na isto mesto stopijo njih namestniki.« To se je soglasno sprejelo.

S. Salesnik predlaga, da se naj gre za tem, da se likvidira II. rudarska skupina; do časa, dokler pa se ne izvede likvidacija, pa naj ostane pri starih prispevkih 0.50 para mesečno. Nadalje, da se izvedejo takoj volitve po zakonu o zaščiti delavcev, kar se je tudi soglasno sprejelo.

Vsled vednega praznovanja sihtov vlada velika beda med delavstvom. V tem žalostnem in težavnem položaju ne moremo delavci plačati nobenega povišane prispevka za brezposelno podporo, ker jo sami potrebujemo. Naprošamo Rudarsko glavarstvo, da razveljavi sklep trboveljske konference, na kateri so se zaupniki o stvari že izjavili, da ne morejo prevzeti odgovornosti napram delavstvu za povišane prispevke.

Wiener Radioverlag, Wien, I., Pestalozziggasse Nr. 6./11.

Neobhodno potreben je za vsakega radioamaterja

Radio-koledar 1928

Cena Din 25.— in

Radio-karta 1928

Cena Din 15.—,

izdaja „Radiowelt“.

Ali ste že preizkusili
„PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Vsi kupujejo obleke pri
J. Trplinu, Maribor, Glavni trg 17

ker tam se dobi suko že od 26 Din naprej,
kakor tudi vsakovrstno drugo blago po
najnižjih cenah.

NAJBOLJŠA SVINJSKA MAST

ZNAMKE J. P. ZNAMKE

Prvovrstna svinjska mast vedno na zalogi po izredno nizki ceni.

J. POPOVIČ, LJUBLJANA

Točna postrežba!

Najnižje cene!

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

„JUNIPER“

zeleno francosko žganje z brinjevim ekstraktom je najboljšo sredstvo proti revmatizmu, glavobolu, zobobolu itd.

„JUNIPER“ PRSNE KARAMELE

so edino sigurno sredstvo proti kašlju, hripavosti itd. — Dobljajo se v vseh lekarnah drogerijah in konzumnih trgovinah. Trgovci, zahtevajte takoj engros cene. — Glavna zaloga:

VITOMIR DOLINŠEK

Zaloga parfumerije, kozmetike, kemikalij in galanterije

CELJE, GOSPOSKA ULICA 4

Pridobivajte naročnike
za „Delavsko Politiko!“

PRIPOROČA SE

VELEŽGANJARNA

FRANC ZALETEL

ŠT. VID NAD

LJUBLJANA

„Dürkopp“ šivalni stroji,

bodisi za čevljarje, krojače, šivilje ali za domačo porabo, so bili in ostanejo vedno najboljši. — Posebno pa opozarjam čevljarje, da imam v zalogi **levične stroje** (Linksm), najboljše kakovosti in po brezkonkurenčnih cenah, proti 10 letnemu jamstvu. — Se priporoča **JUSTIN GUŠTINČIČ**, trgovina in mehan. delavnica. Maribor, Tattenbachova ul. 14, nasproti Narodnega doma.

Mobilije

vsakovrstne od navadne do najfinejših izdelave iz mehkega, trdega kakor tudi inozemskega lesa po najnižjih cenah. Samo lastna izdelava v Produktivni zadrugi mizarskih mojstrov. S prvim majem zelo znižane cene, solidno in dobro delo kakor tudi enoletno jamstvo.

Maribor, Grajski trg šte. 3.

„MANA“

TOVARNA KANDITOV IN MLENJE DIŠAV IN MLENJE SOLI. — DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA